

АНАЛІЗ ПОХИБОК ЦИФРОВОГО ВОЛЬТМЕТРА

Зараз широко використовуються цифрові вимірювальні засоби, які мають багато переваг перед аналоговими приладами – точність і роздільна здатність широкого діапазону вимірювань, представлення результатів у цифровому форматі вимірювань.

Для цифрових вольтметрів найважливішою характеристикою є точність вимірювання напруги, що включає в себе комплекс характеристик, які кількісно виражаються різними похибками. Слід відрізнити похибку результату вимірювання від похибки самого приладу. Похибка результату вимірювань включає в себе динамічні та статичні складові, причому перші залежать не лише від властивостей приладу, але і від поведінки досліджуваного сигналу у часі. Таким чином, похибка результату може бути більше похибок приладу за рахунок динамічних складових.

Виконаємо аналіз похибок цифрового вольтметра. Похибка дискретності перетворювача напруги в код пов'язана з перетворенням безперервної величини у дискретну. Максимальне значення абсолютної похибки дискретності визначається за формулою:

$$\Delta_d = \pm \frac{s}{2f_0}, \quad \Delta_d = \pm 0,5q$$

де q – абсолютна похибка.

Тоді $q = 2\Delta_d$. Відносно δ_d та наведена γ_d похибки дискретності відповідно визначаються за формулами:

$$\delta_d = \frac{\Delta_d}{N_a}; \quad \delta_{d\max} = \pm \frac{1}{2 \cdot N};$$
$$\gamma_d = \frac{\Delta_d}{N_{\max a}}; \quad \gamma_d = \pm \frac{1}{2N_{\text{ном}}}$$

Розрахуємо відносну похибку вольтметра за формулою:

$$\delta = \pm(\delta_n + \delta_0 + \delta_k + \delta_d),$$

де δ_n – відносна похибка, обумовлена нелінійністю ГЛЗН і нестабільністю крутості у часі; δ_0 – відносна похибка, обумовлена нестабільністю генератора G ; δ_k – відносна похибка вхідного пристрою; δ_d – відносна похибка дискретності.

Розрахуємо значення δ_d : $\delta_d = \delta'_n + \delta_s$, $\delta_n = Y \cdot \delta_s$,

де Y – коефіцієнт, що залежить від типу ГЛЗН та способу узгодження ідеальної та реальної кривих U_x ; δ_s – відносна похибка; δ'_n – відносна похибка.

Розрахуємо відносну похибку дискретності $\delta_d = \frac{1}{N}$.

Проведемо чисельні розрахунки:

$$\delta'_n = 0,45 \cdot 1,5 \cdot 10^{-5} = 6,75 \cdot 10^{-6};$$
$$\delta_n = 6,75 \cdot 10^{-6} + 1,5 \cdot 10^{-5} = 2,175 \cdot 10^{-5};$$
$$\delta_d = \frac{1}{12} = 0,083$$

Цифрові вольтметри також мають інструментальні похибки, що виникають при нелінійності напруги U_x на робочій ділянці; часовій і температурній нестабільності частоти опорного генератора і крутості лінійної характеристики. Такі нестабільності створюють мультиплікативну похибку.

Задаємося границями шкали вимірювання цифрового вольтметра:

$$(d;c); (0,5;5); \delta_n = \delta_m \leq \frac{c-d}{100}.$$

Також мають місце джерела адитивної похибки перетворювача напруги в код: зміщення нульового рівня напруги U_x ; ненульова (кінцева) зона невизначеності ПП; затримки початку робочої ділянки та фронтів сигналів.

В цілому відносна інструментальна похибка при $N = N_{\text{ном}}$ може знаходитись на рівні десятих-сотих часток відсотка, тому звичайно $N_{\text{ном}}$ не перевищує 10^4 .

Список використаних джерел

1. Основи метрології та електричних вимірювань [Електронне видання]: навч. посіб. / Д.Л. Лавренова, В.М. Хлистов. – К.: НТУУ «КПІ», 2016. – 123 с.
2. Метрологія та вимірювальна техніка: Підручник для вузів / Є. Поліщук, М. Дорожовець, В. Яцук, В. Ванько, Т. Бойко. За ред. професора Є.Поліщука. — Львів: Бескид Біт, 2003. — 544 с.
3. Основи метрології та вимірювальної техніки: Підручник: У 2 т./ М. Дорожовець, В. Мотало, Б. Стадник, В. Василюк, Р. Борек, А. Ковальчик; За ред. Б. Стадника. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – Т. 2. Вимірювальна техніка. – 656 с.